

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LVII

„Gazeta” iese în mă-care și.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.

N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.

Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. selecteri.

Abonamentul pentru Brașov:
a administrația, piața mare,
Târgul inului Nr. 30 etagiul
I: pe un an 10 fl., pe șese
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
On dârură în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Ună exemplară 5 cr. v. a.
sên 15 bani. Atâtă abonamen-
tele câtă și inserțiunile suntă
a se plăti înainte.

Nr. 190.

Brașov, Marți-Mercuri, 31 Augustu (12 Septemvre)

1894.

Earăși crisă.

Brașov, 30 Augustu v.

Suntem în ajunul unei noue
crise de bani de felială celei din
anul trecut. Primele semne au in-
depută a se ivi și de astă-dată la
băncile unguresci din Clușiu, cari
din nou se vëdă avizate la ajutorul
guvernului.

Scim, că anul trecut aceste
bănci ajunseseră într'o situațiune pe-
tibilă și decă guvernul nu venia
în ajutorul lor cu câteva sute de
mii, catastrofa ar fi fost inevitabilă.
Acum se repetă același lucru. Bănci-
le unguresci din Clușiu au ajuns
din nou în strimțore și foile ma-
ghiare au început éráși se tipe, ce-
rëndu grabnica întervenire a guver-
nului, dela care așteptă, ca prin-
tr'unu ajutoru considerabil în bani
„se restituie” increderea publicului
față cu băncile unguresci din Clușiu.

Nu scim până când guvernul
va mai pute „se restituie” increderea
publicului față cu băncile unguresci,
dér vedem, că fiil resfetați ai Ar-
dealului n'o mai pot scote la că-
pătai cu toate ajutoarele nesfirșite, ce
li-se dau din partea statului.

Anii trecuți le trebuia Unguri-
lor clușieni bani și pe cuvânt, că
e vorba de-o „misiă națională”, sta-
tul s'a și grăbitu a-le înființa un
institutu de creditu hipotecar. „Misi-
a națională” a rămas însă neimplinită
și institutul de creditu hipotecar
era se-și dea anul trecut pielea
popii, împreună cu toate celelalte in-
stitute de creditu unguresci din
Clușiu, decă nu întervenira ajutorul
guvernului. Dér pe lângă totu aju-
torul „misiă” a rămas și acum totu
numai misiă și „patrioții” deia Clușiu
constată din nou, că pentru impli-
nirea „misiiei” le trebuie unu ajutoru
mai considerabil, dér acestu aju-
toru se li-se dea imediatu acum,
căci „nincs pénz” și decă guvernul
nu va grăbi se-i scotă iute din no-

roiu, s'au dusu pe copcă cu „misiă”
cu totu.

Multu norocu mai au Ungurii
ardeleni cu acestă „misiă” a lor.
Orî de câte-orî inima le cere câte
un favoru extra-ordinar din partea
statului, ei se provocă la „misi-
a națională”, ca la unu privilegiu spe-
cialu alu lor, și imediatu visteria
statului li-se pune la dispozițiune.
În consecințele sale însă acestu mij-
locu de traiu lesne și comod u își
are efectele sale teribile, căci po-
tentéză nesațulu, cultivă lenea, nu-
tresce lăcomia și dă naseri la ten-
dințe socialiste, după cum am u ară-
tat' o acestă și în numărul nostru
trecutu.

De aci este a se esplica și fai-
mósa adresă a Clușenilor, redac-
tată de Bartha Miklos, în care pe
lângă alte monstruosități se mai
cerea se li-se asigure Maghiarilor
și o „influiță” asupra băncilor
nóstre. Sigur, că o asemenea „in-
fluiță” li-ar u bine venită, mai
alesu după ce și așa repețițele aju-
tore ale guvernului nu suntă de-
junsu pentru a-i scote din vecinic
crisă de bani.

Dér multă amescă-se Ungurii arde-
leni cu ceea ce au și nu mai umble
cu pofta de a-și implanta ghiarele
și în ceea ce este alu altora. Bănci-
le nóstre romănesci nicî-odată n'au
primitu vr'unu ajutoru din partea
guvernului și cu toate acestea se sus-
țin, sunt în stare înfloritore și nu
apeléză nicî la visteria statului, nicî
la ajutorul guvernului, la a căruia
grația de-almintrelea se ferescă
Dumneșu pe Români de-a apela
vre-odată. Pentru ce nu se pot sus-
ținé astfel și băncile unguresci?

Orî câtu s'ar sili cei cu patenta
„misiiei” se acuse băncile nóstre,
acestea se virșesc u acțiune multu
mai demnă și mai patriotică, când
lucrésză și se susțin prin propria
loru hărnicie, decât întréga cetă a
celor ce nu pot trăi o di fără favoruri
speciale dela stat. Astfelu de ins-

tituțiunii solide și virtuose ar trebui
prin urmare sprijinite din partea
statului și a societății, ér nu se se
facă uneltiri și conspirațiuni în con-
tra lor, precum facu cei cu „mi-
siă” pe căciulă.

Ce ar fi, decă toate băncile din
țăr ar recurge la visteria statului,
precum facu băncile unguresci din
Clușiu, cari fără ajutorul guvernu-
lui în totu momentulu suntă ame-
ninate cu catastrofă? Unde ar ră-
mâné atunci soliditatea și cine ar
puté prevedé urmările funeste, ce
le-ar avé o asemenea stare de lu-
cruri pentru creditulu statului?

Aici se manifestă adevératul
patriotismu, care nu însemnéză nu-
mai a consuma de-a gata, ci a pro-
duce și a munci. Guvernul se vir-
șesc prin urmare nu numai o ac-
țiune nedreptă și vătămătore pentru
Nemaghiari, când din visteria sta-
tului menagéză interesele unei sin-
gure clice de rassă, dér prin acestă
caltivă tot-odată demoralisația și se-
virșesc nepatriotismu.

Congresul din Haag.

Correspondentulu Ligei Cultu-
rale la congresulu din Haag, tri-
mite următore scrișore:

Haaga, 4 Septemvre 1894.

Până astădi, 3 Septemvre st. n., n'au
sositu în Haag afară de mine, correspon-
dentulu Ligei, decât D-nii majoru *Pruncu*,
Porumbaru, *Poenaru-Bordea*, *M. Balșu*, depu-
tați, și D-lu *V. A. Urechia*, senătoru, spre a lua
parte la a V reuniune a conferenței inter-
parlamentare.

Din *Francia* până astădi n'au venit,
decăt generalulu *Young*, bunu amic alu
Romănilor și d-lu *Trarieux*, care nu ne
este celu mai simpaticu. Din *Elveția* numai
d. *Gobat*. Din *Italia* n'avem aci până astădi,
decăt pe vechiulu amic *marquisulu de Pandolf*.
Pôte se mai vină și d-lu *Mazzoleni*. Din
Spania numai nelipsitul, dér puțin simp-
aticulu *Marioarto*, din *Portugalia* éráși nu-
mai d-lu *Pavia*, dela care Romăni nu pot

aștepta nicî unu concursu amicalu. Ungu-
rulu *Pázmány* a sositu singuru până acum.
Se dice, că ceilalți 7 ori 8 voru sosi as-
tădi.

Éri, 3 Septemvre, la 10 ore dimineața,
s'au intrunitu în o sală dela Camera state-
loru generale, 17 delegați naționali. D-nii
Urechia și *Poenaru-Bordea*, reprezentau
România. S'a constituitu biroulu, alegân-
du-se președinte d-lu *Rahusen*, deputatu o-
landesu; acesta va preșide conferenței, aju-
tat de câte 5 preșidenți de onore, designați
de fiă-care grupu naționalu.

Ședința de ieri a delegaților a fost
ședința de mare luptă pentru delegații Ro-
măni. Președintele *Rahusen* și cu olandezii
s'au înțeleși cu baronulu *Pirquet*, represen-
tantulu austriacu, cu *Hirsch* deputatu pru-
sianu, și au propus schimbarea ordinei de
di a desbaterei. Acestă s'a admisu de ma-
joritate. D-lu *Urechia* înțelegându însă, că
intențiunea lui *Rahusen* și a *Germanilor*
ajutați de Anglesi era se scotă dela ordi-
nea țilei raportulu d-lui *Gobat*, relativu la
cestiunea naționalităților, a luat cuvântulu
și prin unu energicu discursu, a cerutu
menținerea cestiunei la ordinea țilei. *Ra-
husen* a combătutu, dicend, că este o
cestiune, care e susceptibilă de mari iri-
tațiuni în simulu conferenței. De altmintre-
lea s'a declarat forte simpaticu *Ardelenilor*.
Asemenea a vorbitu austriaculu *Pirquet*,
prusiaculu evreu *Hirsch* și spaniolulu *Ma-
rioarto*. D-lu *Urechia* a replicatu cu unu al
doilea discursu, în care a espusu întreaga
situațiune a cestiunei ardeleni și a arătat,
că delegații romăni nu ceru se se discute
cestiunea acestă, decât în abstracto, după
cum o espuse d-lu *Gobat* în raportulu său.
Ungurii se temeau de adevér, deși au ru-
gat pe reprezentantulu austriacu *Pirquet*
se stăruiască a se înlătura cestiunea din
desbatere, deși venită în abstracto. *Páz-
mány* nicî n'a asistat la ședință.

Cuvântările a doua și a treia, lungi
și documentate, ale d-lui *Urechia*, au căș-
tigat causei nóstre pe delegații svedezi
Valinski și *Eckmann* și pe celu daneșu, d-lu
de *Bajer*. Aceștia împreună cu *Gobat*, ge-
neralulu *Young*, *Pandolfi* și cei 2 delegați ro-
măni au făcut, ca se nu se înlătore ces-
tiunea, care interesa pe Romăni, ci se es-

FOILETONULU „GAZ. TRANS”

Fundațiunea Ioanțu Otteteleșanțu.

Disertațiune cetită de d-lu *Zaharia Boiu* în adu-
narea dela *Sebeșu a Asociațiunei transilvane*.

Timpuru mari produc u omeni mari,
este unu adevér, ce ni-lu spune filosofia
istoriei omenimei. Și altu adevér, ce ni-lu
presentă totu acestă filosofie experimen-
tală, este, că omeni mari facu timpuri
mari.

Cea d'intéiu se esplică din impreju-
rarea, că ideile sublime, pronunțate de unu
omu providențial, îndemná, chiamă, ba
provocă și chiar răpescu multime de alții,
a-le studia a și-le apropia, a-le transpune
din abstractu în concretu, din teoriă în
praxă. Ér când o multime de puteri intru-
nite într'unu spiritu, insuflete de una vo-
intă, lucrésză în una direcțiune, spre a
ajunge la una țintă, atunci conșoții toți
împreună lucră în viaă emulare, și obvine
casulu alu doilea, că omeni mari facu tim-
puru mari. Causa e, că atunci grijile și an-
xietățile cele mici ale vieții de toate țilele

recedu pentru unu timp, și pe scena vieții
apar u ideile cele mari, cari imprimă tim-
pului caracterulu lor.

Astfelu timpurile mari uneori sunt
causa, alte-ori efectulu ideiloru omeniloru
mari, cari odată procedu, altă-dată urméză
aceloru timpuri; dér mai de multe ori tim-
purile mari și omenii mari lucrésză ca fac-
toru puternicu în modu reciproc unulu asu-
pra celuilaltu, și ambii împreună.

Mari timpuri, fără indoelă, a parcursu
și poporul nostru romănu, cu doosebire în
jumătatea a doua a secolului presentu. Des-
ființarea jobăgiei dincóce, și a clăcei și
boierescului și celorlalte servituri de felialu
acesta dincolo de Carpați, deșteptarea sêm-
tământului și a conșinței naționale, „egala
îndreptățire”, acolo a claselor societății,
aici a popórelor statului nostru polietnicu
și poliglotu, au fostu primele produse ale
acestui periodu.

Nu este aici locul, a descrie cu viile
colori, ce merită, aceste și alte mari eve-
nimente ale vieții publice, cari aparțin
istoriei poporului nostru; precum dincolo
de Carpați: unirea principatelor romăne

Moldova și Muntenia, alegerea unu prin-
cipe romănu, crearea unei constituțiuni pe
bazele cele largi ale libertății, egalității și
frățietății, apoi alegerea unu domnitoru
din dinastiă străină, încordările gigantice
pentru recăștigarea independenței, luptele
cele gloriose de pe câmpiile Bulgariei, și
ca coróna tuturor acestor lupte și jertfe
independența și regatul romănu, încun-
giurate de gloriola grației divine și a feri-
cinei poporului. Ér dincóce luptele dela
mijloculu acestui secolu și urmările acelor
până astădi.

De asemenea trece peste cadrele ace-
stui cuvântu, a desemna chipurile atătoru
gloriosi bărbați ai acestui periodu, cari prin
studii aprofundate asupra istoriei, prin cu-
vinte insuflete, prin fapte înalte au sciutu
căștiga poporului lor cunoscința de sine,
ér în afară și-au sciutu căștiga simpatia și
sprijinulu popórelor mai înaintate, și prin
activitate salutară pe toate terenele vieții
publice au sciutu pregăti poporului lor o
sôrte mai bună, folosindu timpul celu
mare, în care au trăit și făcându-lu mare
și pentru poporul lor.

În urmarea celor de mai sus mă
mărginescu aici pe lângă două momente
ale vieții nóstre publice din acestu pe-
riod, ambe de mare însemnătate, ambe
chiamate a ridica unu poporu din tréptă
în tréptă, în calea progresului, ambe me-
nite a-lu duce spre starea aceea a perfec-
țiunei etice, care credința și sciința, în
frumósa concordanță, o numescu apropia-
rea de Dumneșu. Aceste două momente
sunt: *activitatea culturală și cea filantropică*
a poporului nostru.

Deșteptat u odată a se cunóce pe
sine, poporul romănu, face pe amândouă
aceste terene progrese forte însemnate, ba
chiar surprințetore: și între împregiurări
mai favorabile aici în patria noastră acelea
ar fi neasăménat și mai mari. Literatura
romănu ia unu avântu necunoscutu până
acum, și poetulu ei moldoveanu căștigă la
apusulu Europei cununa de lauri, ce i-o
pune pe frunte „Cânteculu ginteii latine”.
Sciința face progrese pe toate terenele, și
săménța aruncată de primii ei învțăcei răs-
sar în toate părțile, unde resună limba ro-
mănu. Mii de școle elementare deschide

ajungă la formularea unui vot — propus pe Trarieux — și care nu este, decât o condamnare destul de accentuată a fapturilor ungurești.

Comitetul delegaților propuse conferenței interparlamentare, să indemne, ca prin votarea motiunii de toate grupurile, ce o compun, să facă a domni la ele acasă, mai ales în țările politice, dreptatea și egalitatea între naționalități. Păzându și ajutorii săi n'aură ce face, căci sub această formă, propunerea câștigă marea majoritate.

D-lă Urechia și Poenaru-Bordea, cu atitudinea loră firmă, au obținut această importantă declarație a delegaților, fără de care d-loră erau hotărâți a se retrage din conferență, urmați p-ote și de D-nii Balșu, Porumbaru și Pruncu.

A-se cere mai multă dela o reuniune, în care latinii erau în minoritate, și dela care au lipsit 12 din 17 Români, este a aștepta imposibilul. Nu trebuie a se uita, că cestiunea naționalităților nu se putea trata în largul ei, fără de a provoca furtună mare, căci Francesii veniau cu Alsacia și Lorena, Italia cu Triestul și celelalte provincii locuite de Italiani; Belgienii cu ceretele între Flamanși și Velsi.

Un altă succes al delegaților români, a fostă ștergerea din programul desbaterilor a raportului cu tendințe ovrerești, care conchidea la obligațiunea statelor de a nu espulsa străinii așezați în ele, ba chiar de a-le recunoște drepturi egale. Totu asemenea s'a înlăturat dela ordinea zilei tesa: centralizarea statelor nouă europene.

Astăzi, 4 Septemvre, s'a făcută solemnna deschidere a conferenței de ministrul de interne olandesă d-lă Van Houten (care nu este același cu fabricantul de ciocolată). Fiă care grupu național a salutat conferența. Din partea Românilor a vorbit d-lă Urechia, care a ăisă cam următoarele:

„Decă reprezentanții marilor state salută cu grăbire reuniunea conferenței a V-a interparlamentară pentru arbitragiu și pace, reprezentanții statelor mici trebuie să-i aducă un salut pe câtă de recunoscător, pe atâtă și plin de speranță. A lucra pentru a împedeca războiul, este pentru D-vostre, cari reprezentați popore mari, o datoriă mai alesă umanitară. Pentru poporele mici pacea este cea mai bună garanție a existenței și a desvoltării lor. Salutare deci Vouă, D-loră, din a V-a conferență, Vouă, cari sunteți convinși, că cel mai bun mijloc de a asigura pacea în lume, este de a face să domnescă justiția între naționalități și respectul fiă-cărui din ele, fiă ele mari, fiă mici. Români sunt cu atâtă mai ferociți, că iau scaun alături cu Voi, D-loră la a V-a conferență, căci acesta conferență se ține în Olanda care de multă deja a dovedit, că valorea naționaliilor nu este în raport cu estensiunea teritoriilor și a populațiunei. Istoria țării Vostre, D-le președinte, este pentru poporele mici de un mare învățământ:

patriotismul și voința au făcut să se eistă frumosa Olandă. Să-i strigăm d-loră „să trăsă Olanda!“ Noi Români me strigăm: „trăsă conferența interparlamentară, care a înțeles, că justiția și respectul naționalităților este temeliea păcii.“

Lungi aplause au acoperit ultimei cuvinte ale d-lui Urechia.

Conferința are ađi la ordinea zilei 1) Votarea regulamentului său; 2) Raportul pentru constituirea unei instituții internaționale din delegații oficiali del fiă-care stat, care să fiă ca un tribunal de arbitragiu.

Correspondentul.

Un altă „modus vivendi“.

Din Viena primesce „Kölnische Zeitung“ următoarele informații, pe cari le publică în numărul său din 4 Sept. n.

„Delegațiunile se intrunesc în 14 ale curente în Pesta, și Duminecă în 16 vor fi primite în modu sərbătoreșcu de împăratul în castelul din Buda. Ele vor aduce ore-cari mici sporiri în budgetul militar, de bună semă plângerile îndatinăte ale Cehilor tineri, și din partea ungară p-ote unele mici înțepături pentru Kálnoky. Ce e drept, din cercurile partidei guvernamentale ungurești se asigură, că Kálnoky nu va fi atacat, d-eră totuși față cu d-ensul domnesce ore-care iritațiune și nu este eschis, ca unii din membri delegațiunei, inspirați de pornirile opozițiunei, să se arunce asupra ministrului de esterne. De altfel guvernul unguresc are destul de lucru la elă acasă și după cum se știe, majoritatea lui este forțe mică.

„Agitațiunea română îi dă multă de lucru și în afară, și se pună toate pietrele în mișcare, chiar și suspectul (fragwürdig) general Türr se scote la ivelă, ca să „lumineze“ străinătatea asupra cestiunei române. În cotrațicere cu „Voci latine“ simpatice Românilor, Maghiarii caută să dovedesca, că Români nu sunt Latin, ci Slav. Până acuma însă nu s'a putut converti nici un cunoscător de limbi și nici un politic, și în cele din urmă Maghiarilor nu le va rămân altceva de făcut, decât să caute un altă „modus vivendi“ cu celelalte naționalități.“

„Voci latine“

Diarulă francesă „Depêche Bretonne“ dela 2 Septemvre scrie următoarele asupra volumului „Voci latine“:

Marea Ligă pentru unitatea culturală română, ală cărei sediu este la Bucuresci și care este presidată de d-lă senator V. A Urechia, a scoșt o interesantă publicație în onorea Românilor din Ungaria, cari au figurat în odiosul proces dela Clușiu.

În această publicație figură articolele

său autografele unui mare număr de omeni politici, său de publiciști din toate țările Europei, cari au ținut să-și mărturisască viile lor simpatii pentru revendicările naționale ale Românilor din Ungaria. Printre aceste articole se găsesce întocmai și acela pe care amicului și colaboratorul nostru, d-lă Leon Sentupéry, l'a publicat în acestu locu asupra procesului din Clușiu. Articolulă astfel reproduș, este precedat de câte-va linii măgulitoare relative la frumosa lucrare „Europa politică“, pe care o termină în acestu momentu chiar d-lă Leon Sentupéry.

Alături de aceste pagini elocvente, găsim altele ale D-loră de Voguë, Alfred Rambaud, Ettore Ferrari, senator italian, Leroy-Beaulieu, Albert Vandal, Lavisse dela Academia francesă, George Fazy fostu vice-președinte al Marelui Consiliu de Geneva, M-me Adam, James Darmesteter, Goidoz, Mistral, Foucher de Canil, Torres-Caicedo, fostu ministru, Flourens, Garreau (dela „le Siècle“), Rochefort, Clemenceau, René Acolas, Jules Simon, Vacherot, Lockroy, Zola, de Rosny etc.

„Dépêche Bretonne“ profită de această ocaziune pentru a adresa, încă odată, sincerile sale încurajări Românilor din Ungaria, a căroră situațiune este asemenea cu a Francesilor din Alsacia-Lorena.

Monarculă în Lemberg.

În 8 l. c. monarculă a sosit la Lemberg. A fost primită la gară de ministrii; nobilimea l'a aclamată cu entuziasm pe totu parcursul.

Orașul era decorat cu multă bogăție. Guvernatorul Galiei și primarul au ținut discursurile de omagiu, în care au asigurat pe monarculă, în numele populațiunii, că fidelitatea și lealitatea sa cătră d-ensul suntă nestrămutate. Monarculă a răspuns și a mulțumit pentru espresiuinea acestor sentimente. Majestatea Sa a declarat, că fratele său i-a făcut cunoscutu progresele industriale și profesionale, de care espresiunea a dat o dovadă strălucită. Acum va avé satisfacțiunea a le vedea și el. „Fiți convinși, că voi căuta să favorizez totu deuna aceste sforțări făcute prin concursul reciproc al naționaliilor, ce locuesc în această țară“, adăugă Maj. Sa. După prânzu monarculă a primit pe d. Al. Lahovari ministru român de esterne în audiență privată.

Apoi a primit diferite deputațiuni, printre cari pe reprezentanții districtelor politice, ai orașelor, ai nobilimei și ai clerului.

Răspund-ndu la discursul de omagiu alu prințului Sangusko, care a vorbit în numele reprezentanților districtelor și orașelor, împăratulă a ăisă, că numai grația bunelor principii, prudenței și înțelepciunei, aceste districte și orașe au putut prospera; să se continue a urma pe viitoru aceeași cale. Răspunsul dat deputațiunii nobilimei espriă satisfacțiunea împăratului pen-

tru bunul exemplu, ce noblețea dă populației.

Nobilimea își îndeplinesce ast-fel datoria cătră dinastie, imperiu și țară. Monarculă e convins, că va fi tot-deuna un sprijin puternic al tronului. După recepțiunea împăratulă a făcută o vizită arhiducelui și arhiducesei Leopoldă Salvator și de aci s'a dus apoi la esposiție. Elă a espriat într'un discurs oficial și în conversațiunile particulare, că voia o satisfacție pentru progresele realizate de provincie. Monarculă s'a întors la palatul guvernatorului unde s'a dat un prânzu de gală.

În timpul sării au fost retrageri cu faclă. La prințul Sapiaha a fost o splendidă serată. D. Al. Lahovari a asistat. Monarculă a convorbit cu d-ensul.

Cestiunea bulgară.

O telegramă din Berlin, adresată diareloră francesă, spune, că guvernul bulgar pregătesce în acestu momentu un memoriu, în care face să reiasă toate considerațiunile, ce militază în favorea unei consacrațiunii definitive a ordinei de lucruri existente. Ca conclusie, memoriulă cere pesterilor, să recunoască pe principele Ferdinand, ca suveran legitim al principatului.

Acestu memoriu va fi supus Sobraniei, apoi transmis diferitelor guverne, pe cale diplomatică. Se va face excepție pentru guvernul rusesc, căruia o comisiune specială va fi însărcinată să ducă acestu documentu.

† Contele de Paris.

Telegrafulă anunță, că Louis-Philippe Albert de Orleans, conte de Paris, pretendentulă cel mai de samă la tronul Francei și căruia partisanii săi îi ăiceau și Filip al VII-lea, a murit la Buckingham lângă Londra. Contele de Paris s'a născut la 1838, 24 Augustu, prin urmare era de 56 de ani.

În 1861 elă a publicat Damas et Liban, relațiile sale de călătorie în Orientu.

În același an s'a angajat în trupele federa'e americane, pe timpul războiului de recensiuine din Statele-Unite.

A publicat în urmă mai multe articole financiare și economice în „Revue des deux mondes“, sub pseudonimul de Eugène Farcade.

După căderea imperiului în 1870, contele de Paris s'a stabilit în capitala Francei.

O bună parte de monarhiști francesi voiau să-l proclame șef al lor, cu t-ote că elă aparținea ramurei călute a Bourbonilor. Până în 1880, cătră a trăit contele de Chambord, descendent în linie dr-aptă din Ludovic al XIV-a, contele de Paris a recunoscută acestuia dreptulă la tron. Dela 1880 înc-oo, după m-ortea contelui de Chambord, elă a primit să pă-

poporul nostru în acestu periodu de câte-va decenii, deci de sc-ole medii răsără ca din pământ în toate ținuturile locuite de d-ensul; și două universități în capitalele României completă și încoronăză măr-șea zidire a instrucțiunei și sciinței.

Mulțime de reuniuni: agricole, economice, industriale, comerciale, artistice, cu un cuv-ntu culturale, se înființeză necontentit; ba dintr'acestea una a cooperativelor români, prin o fericită coincidență, serbeză chiar astăzi, deodată cu noi cei de pe malurile Sebeșului, pe malurile Dîmboviței deschiderea primei sale Esposițiuni industriale. Femeile române lucrăză, în nobilă emulațiune cu bărbații, pentru promovarea culturi populului lor, și cu deosebire pentru educațiunea și instrucțiunea tinerimei femeesce. Asociațiunea transilvană, ce ne intrunesc astăzi aici, cea dela Arad, cea din Bucovina urm-șă în scurte intervale una după alta, și peste t-ote se av-ntă în fine ilustra Academia Română, care la 1891 a serbată iubileul său de 25 ani, care în anulă espirat a chiamat în fruntea sa

pe regretatulă președinte alu Asociațiunei noastre, George Barițiu, er în anulă prezentă a primit în sinul său pe onorabilulă președinte actual alu acestei Asociațiunii.

Și totu asemenea s'a manifestat în modulă cel mai laudabil și filantropia populului nostru; ba ca un fruct al creștinismului, ea a premersu cu seculă nișuințelor lui mai însemnate culturale. Era adevă o vechiă tradițiune în familiile nobile române, ca ele pentru eternizarea unui eveniment familiar, de bucurie ori de întristare, la principii pentru câștigarea ori perderea unei bătălii și altele, să ridice câte-o biserică său mănăstire, și istoria bisericească ne spune, că această piă tradițiune era la totu populul „dela Nistru pân' la Tisa“, și precum în ținuturile răsăritene, așa și colo la Maramurșu ridică pe la anulă 1391 Balaș Vodă și Dragu Meșteru o mănăstire cu chramul S. Ar. Michail și o îndestrăză cu 7 sate. Mănăstirile și bisericile acestea în t-ote erau împreunate cu ghirocii, și pentru bătrâni ne-

putincioși, cu spitale, cu ospătării, t-ote gratuit pentru cei ce aveau lipsă de ele. Er ce av-ntu puternic și binefăcător alu luat aceste instituțiuni umanitare, o dovadă viuă suntă multe altele, spitalele Brancovenesce, cari an de an primesc și adăpostesc cu t-ote îngrijirile de lipsă câte 14000—15000 bolnavi de t-ote n-émurile de pe fața pământului, și t-ote acestea „de pomană“, „întru numele Domnului“, adev-ndu în faptă, cum înțelege Românulă cuv-ntulă Salvatorului lumei despre iubirea deapropelui.

Ambe aceste instituțiuni, cele culturale ca și cele filantropice, au câștigat populului nostru simpatia poporeloră streine; și un erudită german*) face României meritatulă elogi, că nici o țară din Europa nu se p-ote asemăna în privința ac-șta cu regatulă român, unde instrucțiunea publică și filantropia suntă bunuri comune, cari se dau în dară tuturoră fără deosebire. „România — ăice — este țera,

*) Bergner, Românien. Breslau 1887.

unde binefacerea și iubirea de omeni pare că și-a gătit locuința de predilecțiune“, se bucură gratuit toți fără deosebire.

În adev-ru, Onorată adunare, mari timpuri acestea pentru populul nostru și pe terenul cultural și filantropic, pe cari el în ultimele decenii p-ote arăta progrese ca mai înainte în secul. Să ne reamintim dintre bărbații de dincoce numai pe metropoliții Marele Andreiu, blândul Alexandru, piosul Ioan, apoi pe Emanuil Gojdu, Dimitrie Andronică, Ioan Olteanu, Vasilie Cocarță și alții, cari apr-ope t-otă agonisita vieții lor au depus o jertfă pe altarul culturi și alu filantropiei. Să aruncăm apoi ochii peste munți, unde Mitropolitul Nifon, apoi Evanghelie Zappa, Anastasia și Ioan Fetu, Constantină Năsturelă-Herescu, Michail I. Obedenaru, principesa Alina Stirbeiu, mai de cur-ndu Vasile Adamachi, episcopul Melchisedec și mulți alții, dau case și moși, capitale de sute de mii și chiar de milioane, totu spre asemenea scopuri. Sunt sigur, că amintindu-ne atâte mari fapte și nume, toți

gescă de candidat la tron și de șef al partidului monarchist, căci ramura principală a Bourbonilor nu mai avea nici un urmaș de naționalitate franceză.

În 1886, în urma unui bal somptuos, pe care contele l'a dat la Paris cu ocazia mărișului unei fiice de-ale sale cu prințul moștenitor al Portugaliei, balu la care fuseseră invitați toți ambasadorii puterilor străine, guvernul republicii a început să se îngrijescă serios.

În ziua de 11 Iunie, camera a votat o lege, prin care toți membrii familiei Orleans și Bonaparte erau espulsați din Franța.

Contele de Paris a trebuit să plece și a locuit alternativ în Anglia și în Spania, de unde și conducea partidul cu o oarecare inteligență, dăr cu multă sgară.

În urma succesului obținut de monarchiști în alegerile dela 1889, contele de Paris vedea, pentru un moment, mărindu-se șansele sale de a veni pe tronul Franței.

Desastrul din 1893 descurajă și partidul și pe prinț. Intervenția Papei, care a sfătuit pe conducătorii partidului monarchist să recunoască Republica și să lupte pentru ea, a sfărâmat aproape cu totul partidul contelui de Paris.

Mărtea lui însemnă mărtea ideilor și a partidului regalist în Franța.

Contele de Paris s'a însurat la 30 Mai 1864 cu princessa Maria-Isabela, fiica ducelui de Montpensier.

Elu a avut doi fii și patru fete. Una din fete, Marie-Amélie-Louise-Hélène, născută în 1865, e actualmente regina Portugaliei.

SCIRILE ȚILEI.

— 30 August

Cunoscutul floromân din Oxford, d-lu *Morfill*, primind diploma de membru onorariu al Ligei culturale române, a trimis presidentului Ligei o scrisoare plină de simpatie pentru cauza Românilor ardeleni. După cum ni-se scrie, d-lu *Morfill* promite în această scrisoare a sa, că-și va face datoria de membru cu totă dragostea și căldura, ce i-o dă o cauză sfântă și umanitară.

D-lu Alexandru Lahovari, ministrul român de externe, a fost întâmpinat la sosirea în gara din Lemberg de d. conte Golnohowsky și de căpitanul de stat major d. Khuepach. D. căpitan Khuepach a fost atașat pe lângă persoana d-lui Al. Lahovari în tot timpul șederii d-sale în capitala Galiciei.

Un discurs al împăratului german. Cu data de 8 Septembrie se telegrafiază din Königsberg: Împăratul a rostit la prânzul de gală dat ieri, un lung discurs, în care a spus, că și-a ținut promisiunea, ce a dat acum patru ani cu pri-

vomul consimțit cu poetul nostru predilect, care vedându înălțarea patriei sale, oânta plină de fericire, că și-a vădit viața cu ochii, căci în adevăr, după cuvântul Scripturii, mulți fii ai poporului nostru vor fi doriti să vedă ceea ce vedem noi cei de astăzi, și n'au vădit; și să audă ceea ce audăm noi, și n'au audat.

O astfel de vedere și audire este și fundațiunea *reșosatului Ioan Otteleșan*, de care mi-am luat voie a deschide cuvânt în această Onor. adunare, — fundațiune, care în mod fericit are să servească și culturii, dăr totdeauna și filantropiei neamului nostru. Și decă acestui cuvânt am premis un preludiv mai lung, o am făcut, pentru-că acela l'am crezut de lipsă spre ilustrarea marilor timpuri, în cari și această generoasă fundațiune a vădit lumina țilei; și probata D-V. bunăvoință, spăr că va scusa această es-cursiune prealabilă.

(Va urma.)

vire la dezvoltarea economică a provinciei Prusiei orientale. Cu toate acestea cercurile nobile provinciale au cunoscut rău intențiunile sale și au amenințat chiar, că vor face opoziție. Această atitudine este imposibilă. Atitudinea ce trebuie să aibă ei, este de a urma pe regele lor. Acesta este dovedit de istoria casei Hohenzollern. Împăratul va continua pe calea, care a mers străbunii săi. Ca și bunicul său, elu reprezintă regalitatea din drept divin. Împăratul cere dela supușii din provincie, de a-l consulta pe elu pentru remediu de adus relelor economice, fără să aibă recursu la mijlocele de cari se servesc partidele din opoziție. Elu cere de asemenea de a suporta relele cu o răbdare creștină și de a se uni în jurul tronului pentru a lupta în contra partidelor revoluționare.

Onore lor! Capitala Budapesta a arangiat alaltăieri o serată în onorea membrilor congresului demografic. Cu această ocaziune s'a întâmplat un incident, care varsă lumină viuă nu numai asupra stărilor polițienesci triste, ci totu-odată și asupra stărilor sociale degenerate din capitala Ungariei. *Intrăga garderobă a domnilor a adevă, a fost jăfuită, în timp ce oșpeții ascultau concertul. Orel va servi membrilor străini, cari au luat, parte la congresu, și acestu incidentu, ca „suvenerie plăcută” din Budapesta cea ospitală?*

Ministrul Lukács, după cum aflăm, are de gând să aranjeze pentru mileniu un convoiu de nuntă cumană, în care să fie reprezentate și națiunile română, sâsească sârbă și slovacă. Sperăm, că nu va pute require pe nici un adevărat naționalist, pe care să-l folosescă ca păpușă pentru comedia, ce va avă să ridice splendoarea milenului.

Atentat contra regelui Serbiei. Din Belgrad se telegrafiază, că o depeșă, sosită din Nișu la ministerul de interne, dă amănunț despre un atentat contra regelui sârbesc. Regele Alexandru a făcut o călătorie spre Vranja dealungul graniței turcesci. Când trenul a trecut pe dinaintea satului Apelovac, ca la poruncă, o ploaie de pietri sburară asupra trenului de amândouă părțile. Toate ferestrele vagonului-salonu au fost zdrobite, asemenea ferestrele locomotivei și ale vagonului de povară. Din norocire regele n'a fost lovit, căci adjutantul său se puse înaintea lui. Mașinistul și un ajutor al său au fost grav răniți. Făptuitorii sunt 12 la număr și se asigură, că ei au tras și focuri de revolvere asupra trenului.

Hermann Helmholtz, renumitul fizicist german, unul dintre cei mai învățați bărbați ai secolului nostru, a murit alaltăieri în Charlottenburg. Numele lui străluce neperitor în cele trei imperii ale științei: în fiziologie, fizică și matematică. Științele naturale le-a îmbogățit elu prin descoperiri de mare importanță. S'a născut în 1821 în Potsdam, a servit ca profesor la mai multe universități, în urmă ocupă catedra de fizică dela universitatea din Berlin. Stimat de întreaga lume științifică, Helmholtz a fost distins cu deosebite ocaziuni chiar și de împăratul Wilhelm.

Răsboiul chinez-japonez „Agenția Reuter” află din Shangaia, că o parte din flota japoneză a plecat din Coreea pentru a lua trupe nouă. China continuă să transporte trupe în Coreea. Aceeași Agenție află din Yokohama, cu data de 6 Septembrie, că mareșalul Gamagato a plecat în Coreea pentru a lua comanda superioară a armatei japoneze, care va să ducă 100.000 omeni. Se crede, că Japoniei proiectează atacarea orașului Peking.

Schimbări în corpul diplomatic. La postul de ambasador austriac în București în locul contelui Goluchowski, este destinat contele Welsersheimb, șef de secție în ministerele externe și con-

silier intim. În locul ambasadorului austriac din Paris contele Hoyos, care se retrage din serviciul diplomatic, va fi numit contele Wolkenstein, ambasadorul actual din Petersburg, și în locul acestuia prințul Francisc Liechtenstein. Ambasada austriacă din Stuttgart se va sista în anul acesta, astfel ambasadorul de până acum Okolicsányi va fi rechemat, ér agendele diplomatice de acolo le va conduce actualul secretar al legațiunii austriace din Stuttgart, baronul Pereira-Arnstein, în calitate de chargé d'affaires.

Canalisarea Oltului. Planul pentru canalizarea Oltului este gata și aprobat întru toate din partea ministerului ungturesc de agricultură, mai rămânând a se satori numai cheltuelile. În sensul acestui plan, alviile Oltului în partea unde acesta trece pe teritoriul României, vor avă o înălțime de 352 metri, ér strimțoarea dela Turnul-roșu va trebui să se lărgescă. Prin canalizarea Oltului, care se va face prin această navigabilă, se va deschide o nouă cale de comunicațiune cu România, care pentru comerț va fi de deosebită însemnătate, fiindu puse în legătură mai apropiată căile ferate ungare cu Dunărea.

La școala centrală de agricultură dela Ferestrău, lângă București, se va ține la 5 Septembrie st. v. un nou concurs pentru ocuparea a 8 locuri de bursieri. Dela candidați se cere, să fie de naționalitate română și să fie terminat cu succesu cel puțin 4 clase gimnasiale, ori reale. Pentru informațiuni mai de aproape a-se adresa la direcțiunea școalei. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei școale unde tinerii noștri transilvăneni pot intra fără dificultăți și a studia fără spese.

Mulțămire publică. Subscrisa direcțiune își implinesce plăcuta datoriță de a mulțami în publicu onoratiului comitet arangiat al petrecerii tinerimei noastre academice, arangiată aci în 28 l. c. v., pentru suma de 44 fl. 46 cr. și 25 lei, venitul curat al petrecerii numite, pe care comitetul a destinat-o întreaga fondului școlarilor bolnavi dela școalele medii române gr. or. din Brașov. *Brașov, în 29 Aug. v. 1894. Direcțiunea școlerilor medii gr. or române din Brașov.*

Petrecerea tinerimei academice.

Nu ne-am înșelat în prevestirile noastre, că petrecerea tinerimei academice române din Brașov și juru are să fie una dintre cele mai reușite, căci în adevăr, de multu n'am avut în orașul nostru o petrecere atât de plăcută, atât de veselă și animată, cum a fost petrecerea tinerimei noastre academice de Duminecă seara. Amu pute dice, că întreaga societatea alasă a Românilor brașoveni era întrunită aci. Ceea ce însu în deosebi a înălțat caracterul intim și entusiast al petrecerii, a fost împrejurarea, că publicul era exclusiv românesc, cam de aceeași clasă, cu aceleași idei și în același spirit, așa că o singură voce discordantă nu s'a audat în întregu decursul nopții.

Cu deosebită plăcere amintim, că la această petrecere avurăm ocaziunea de a saluta în mijlocul nostru și un însemnat număr de oșpeți dintre frații din România. Bine era reprezentat Predealul, Azuga, Buștenii etc. Numărul dansatorilor a fost considerabil sporit prin tinerii studenți elevi ai Școalei de poduri și șosele din București, cari avură amabilitatea de-a cerceta în număr atât de frumos petrecerea dată de camarazi lor de aici.

În șirul drăgălașelor dansătoare venite din depărtare vedurăm din Brăila pe d-rele *Flavia Pană, Volumnia Sasu,* surorile *Aurora și Tulia Popea;* d-ra *Lucia Popoviciu* din Viena; d-rele *Efrosina Arionu și Penescu* din București, d-rele *Valentina și Hortensia Penciu* din Zărnești etc.

Frumosul costum național a fost admirabil reprezentat de d-rele surori *Luluș și Agnița Nastasi* și de d-ra *Marieta Ilasievici.*

În totalu, numărul dansatorilor și dansătoarelor era potrivit, ca rar altădată. Tinerii arangieri, atât în ce privește decorațiunea salei, cât și mai ales în purtarea preventoare față cu publicul, n'au lăsat nimic de dorit. Lor este a se mulțami fără îndoială buna reușită a petrecerii, care abia s'a sfârșit în zorii țilei.

Sciri telegrafice.

Viena, 11 Septembrie. În presa esternă se legă multe combinațiuni politice de faptul, că Regele României și-a trimis pe ministrul de externe dela Lemberg, pentru a saluta pe monarchul austro-ungar. În cercurile cele mai bine informate se declară, ca absolut neadmisibil, că acestu act de curtoasi ar fi de a se aduce în nexu causal cu orecare curente naționale dela granița ungaro-română. Guvernul român nici-decum n'ar fi aplecat de a sprijini agitațiuni naționale. Desbateri politice au fost eschise a priori în Lemberg, ceea ce reiese evident și din faptul, că contele Kalnoky nu se află în suita monarchului.

Lemberg, 11 Septembrie. Monarchul a vizitat ieri din nou espoziția.

Belgrad, 11 Septembrie. În mânia tuturor intrigelor inscenate contra guvernului, primirea membrilor congresului a reușit în mod strălucit, și ziua de ieri se pote privi cu tot-dreptul, ca o zi de înfrățire între Sârb și Maghiari. Oșpeții maghiari au fost obiectul atențiunii generale. La dejun în Topsisider consilierul ministerial Ország accentuă cu cuvinte căldurose prietinia intimă dintre Sârb și Maghiari.

Novibazar, 11 Septembrie. Șeptemii de Arnăuți au năvălit asupra orașului Sienitz din Sanschak. Autoritățile turcesci s'au refugiat. Străinii, după o luptă grea, au fost respinși.

Dare de sēmă și mulțămire publică.

Brașov, 10 Septembrie n. 1894.

La petrecerea arangiată din partea tinerimei academice române din Brașov și juru în seara de 28 August st. v. 1894 au încurs în totalu 187 fl. și 25 franci, din cari subtragându speșele de 142 fl. 54 cr. rezultă un venit curat de 44 fl. 46 cr. și 25 franci. Această sumă s'a predat On. direcțiunii a gimnas. rom. din locu, pentru a-i adăuga la fondul pentru ajutoarea studenților seara.

Au suprasolvit: Institutul de credit „Albina”, filiala Brașov 1 fl. 50 cr., D-na Ecaterina Bogdan 50 cr., Necula Bran, artist pictor 2 fl., Alexe Moldovan 1 fl., G. Navrea 1 fl., G. B. Pop 2 fl., D-na Maria Penciu 1 fl. 50., Ioan Priscu preot 2 fl., Ioan Prodan (București) 2 fl. 50 cr., D-na Efrosina Popea (Brăila) 2 fl. 50 cr., D-na Eleftera Sasso 1 fl., D-na Cleopatra Safrano 1 fl., Mihail Safrano 2 fl., Dr. Necula Șerban de Voila 5 fl., Constantin Triandafilides 1 fl. 50 cr., Ioan Vătășan învățator 1 fl. Suma totală a suprasolvitorilor 28 fl.

Onorabili suprasolvenți, cum și toți acei stimabili domni și domne, cari au binevoit a ne onora cu prezența la petrecerea noastră, sunt rugați a primi pe această cale mulțumitele noastre cele mai cordiale.

Pentru comitetul arangiatoru:
Constantin Sotir, Iordan Popovici,
președ. cassaru.

Literatură.

La librăria diecesană din Caransebeș se află de vindut: „Catechismul religiei ortodoxe-răsăritene” pentru școalele populare, de Dr. *Petru Barbu.* — Carte aprobată de Venerabilele consistore diecesane din Arad și Caransebeș. Prețulu 20 cr. și „Manual de istoria biblică” pentru școalele medii, de același. Prețulu 30 cr.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureș** — oiauețe în
Redactor: responsabil **Gregoriu** — e poporului să-și

Cursul la bursa din Viena.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aură 4%, Impr. căil. fer. ung. in aură 4 1/2%) and Value.

Table with 2 columns: Item (e.g., Bonuri rurale croate-slavone, Imprum. ung. cu premii) and Value.

Table with 2 columns: Item (e.g., Acții de-ale Băncii ung. de credit, Acții de-ale Băncii austr. de credit) and Value.

Cursul pieței Brașov.

Table with 2 columns: Item (e.g., Banote rom. Cump., Argint român. Cump.) and Value.

SE CAUTĂ pentru un proprietar din Târgu-Jiu (România) O BUCĂTĂRESĂ și UNŪ VISITIU cu simbră de 20—30 franci la lună și întreținerea, cum și un băiat de 10—15 ani, pentru serviciu în casă. Pentru informațiuni a se adresa la administrațiunea „Gaz. Trans.” în Brașov. 1—2.

ISVORULŪ Matild de BODOK

cea mai cristalină, în acid-carbonic cea mai bogată apă minerală alcalin-acide-ferruginosă a continentului.

Isvorū ferruginosū de primul rangū!

Medicamentū cu cele mai strălucite succese în contra maladiilor stomacului, în contra nervosității, în contra maladiilor cauzate din lipsă de sânge și cu deosebire în contra maladiilor femeilor etc.

Borviz de totă eleganța!

Apa minerală „MATILD” se găsește în calitate prospetă în depositul subsemnatului: Brașov, strada Michail Weiss (ulița poștei) Nr. 12, în toate birturile și cele mai multe băcării.

Prețul unei sticle de 1 Litru (fără sticlă) 5 cr.

Cu totă stima:

Administrațiunea isvorului și depositū de exportatiune

IOSIF GYÖRGY

(Transilvania.) Bodok. (Transilvania.)

471,24—50.

LUNA ULTIMĂ A ESPOȘIȚIEI din LEMBERG.

Câștig principal 60,000 florini.

recomandă Iacob I. Adler bancher Brașov.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. n. valabilă din 1 Maiu 1894.

Large table with multiple sections: Budapesta-Predeal, Ghiriș-Turda, Copșa-mică-Sibiu-Avrig-Făgăraș, Simeria (Piski)-Hunedóra, Brașov-Zărnești, Mureș-Ludoș-Bistrița, Arad-Timișoara, Cucerdea-Oșorhelu-Regh-săs., Careii-mari-Zelău, Sighișoara-Odorhelu-séc. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and station.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de os în sus. Numerii încadrați cu linii mai negre sunt orele de noapte.